

Bilješka. - Presuda tretira pitanje da li je brojač koji za račun broдача broji teret ujedno i njegov punomoćnik za predaju tereta. Ovo pitanje presuda rješava negativno. U logičnoj povezanosti s time, odbijen je zahtjev da je brodar dužan da pri iskrcaju unosi u brojačke listiće i oznake teretnica kojima teret pripada, jer se radi o detalju kontrolno-tehničke prirode, koje stranke mogu podesiti prema svojim potrebama, a ne o legalnom dokazu. Ovo je pitanje ponovno pokrenuto zahtjevom za reviziju lučkih uzanaca.

Z.R.

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 7.X 1960.

Vijeće: Zvone Rihtman, prof.dr Vladislav Brajković, prof.dr Marijan Horvat

Odnos klauzula teretnice i ugovora o prijevozu - Brodar koji jamči da će brod predati teret na odredište do ugovorenog roka, preuzima na sebe rizik događaja koji su prouzrokovali zakašnjenje.

Tužitelj je sklopio s tuženikom kao broдаром ugovor o prijevozu određene količine olova iz Jugoslavije u USA. U sporu koji je nastao među strankama tužitelj navodi da mu je tuženi jamčio da će teret stići na odredište do određenog datuma. Kako taj rok nije bio održan, za tužitelja je nastala šteta. Tuženik se usprotivio tužbenom zahtjevu smatrajući da nije odgovoran što je brod stigao u New York sa zakašnjenjem, jer da je do toga došlo zbog više sile, tj. zbog nevremena koje je prisililo brod da u Oranu čeka pet dana, kao i zbog kvara na stroju zbog kojeg je brod morao u Atlanskom oceanu smanjiti brzinu. Nadalje poriče da bi tužitelju jamčio da će brod stići određenog dana u luku New York, već smatra da je tužitelj primivši od njega bez primjedbe teretnicu koja ne sadržava nikakve obveze u pogledu datuma prispjeća, nego naprotiv sadržava odredbe o isključenju tuženikove odgovornosti za održavanje voznim redom predviđenih termina - pristao na uvjete sadržane u teretnici.

Nakon provedene rasprave sud je tuženika obvezao na naknadu štete iz ovih bitnih razloga:

Utvrđeno je da je tuženikov agent jednim svojim dopisom potvrdio tužitelju da ga je tuženik svojim teleksom, koji u pismu reproducira, ovlastio da s tužiteljem zaključi ugovor o prijevozu olova s tim da tuženik garantira da će roba stići u odredišnu luku do 25.XII 1958. Iz takvog stanja izlazi da se je tuženik obvezao tužitelju da će izvršiti prijevoz olova u USA najkasnije do 25.XII 1958. znajući da je potrebno da se taj rok održi u interesu tužitelja. Na ovo naročito upućuje izraz koji je tuženik upotrijebio a koji glasi: "Sa naše strane garantiramo da će roba stići u New York ili Philadelphiu do 25.XII. decembra". Ovaj izraz ne dopušta sumnje o tom da je tuženik znao da tužitelj čini zaključenje ugovora o prijevozu ovisnim o jamstvu da će teret na vrijeme stići na odredište; mora se stoga uzeti takodjer da su stranke i prilikom potpisivanja zaključnice i prilikom izdavanja teretnice imale na umu tuženikovu garanciju za rok prispjeća broda.

Tuženikovo tumačenje da je izraz "garancija" upotrijebio u nekom drugom smislu, bez volje da se obveže, ne može se prihvatiti. Budući da je jamstvo dano u svrhu da dodje do zaključenja pogodbe o prijevozu, jer tužitelj inače ne bi zaključio posao, a do toga je tuženiku očigledno bilo stalo, moralo bi se naknadno tumačenje upotrebljenog izraza, koje bi mu davalo smisao protivan svrsi za koju je upotrebljen, smatrati kao suprotno načelima savjesnosti i poštenja u prometu, izraženima u OU 3. Zbog toga se tuženik ne može s uspjehom pozivati ni na činjenicu da ni zaključnica za prijevoz ni teretnica ne sadržavaju odredbe o jamstvu za održanje roka prispjeća; to manje što se radi o uvjetu kojim se zaključeni ugovor dopunjuje, a ne o odredbi koja bi se protivila uglavama pismenih isprava o ugovoru o prijevozu (opća uzanaca 10). Naprotiv bi tuženik morao dokazati da je tužitelj odustao od date mu garancije pa da se je tuženik na taj način oslobodio obveze. Ali tuženik nije u tom pravcu ponudio nikakvih dokaza.

Tuženik se ne može osloboditi odgovornosti za preuzeto jamstvo pozivanjem na višu silu, koja da se je sastojala u nevremenu i u kvaru na brodskom stroju, jer ti događaji ne mogu izazvati taj učinak. Učinak navedenih događaja više

sile je u odlaganju ispunjenja obveze, dakle u pomicanju roka za ispunjenje obveze. Ali ako je sam rok ispunjenja bitan uvjet ugovora, a napose ako izvršilac ugovorene prestacije izričito jamči za održanje ugovorenog roka, onda on time prema svom ugovornom partneru preuzima na sebe posljedice neispunjenja o roku, pa i onda kad su nastali zbog više sile. Naročito kad se uvaži da su nevrjeme i kvar motora rizici s kojima učesnici pomorskog prijevoza u svakom slučaju moraju računati kao normalnim rizicima plovidbe, a preuzimanje takvih rizika normalno ulazi u sadržaj ugovora o prijevozu kao predmet stipulacije. Prema tome je i u ovom spornom slučaju tuženik preuzevši jamstvo za rok ujedno preuzeo na sebe odgovornost za posljedice zakašnjenja i ako ono nastane navedenim slučajevima više sile.

Z.R.

Bilješka. - Važno je istaknuti da se sud u ovoj presudi poziva na Opće uzance. Ugovor o prijevozu bio je sklopljen prije stupanja na snagu Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova. Premda se taj zakon izričito ne poziva na Opće uzance, ipak nema zapreke da sudovi te uzance primjenjuju i nakon stupanja na snagu zakona.

B.J.

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

ENGLESKI APELACIONI SUD

Presuda od 24.XI 1955.

North River Freighters c/a President of India

Brodarski ugovor - Klauzula o računanju vremena čekanja na vez - Obaveza naručitelja da pazi na dolazak najavljenog broda - Pismo spremnosti

Brodarskim ugovorom sklopljenim na formularu Gencon ugovoreno je da stojnice imaju početi teći 24 sata nakon predaje pisma spremnosti. Ugovoreno je također da se vrijeme čekanja na vez ima računati u stojnice.

Brod je, davši još sa puta u luku ukrcaja telegraf-